

JĘZYKOZNAWSTWO

Ірина Кононенко (Iryna Kononenko)

Варшава, Варшавський університет

**ПРИНЦИПИ БУДОВИ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО
ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО СЛОВНИКА**

Principles of Structure of the Polish-Ukrainian Phraseological Dictionary

ABSTRACT: The article is devoted to the structural basics of *The Large Polish-Ukrainian Phraseological Dictionary*. Until recently, there had been no significant bilingual phraseological dictionary, which had made it difficult to comparatively study the phraseological systems of Polish and Ukrainian. The dictionary is based on lexicographic publications of various types, national language corpuses, and content. The article explains the principles of selecting phraseological units for the dictionary. Some phraseological units/idioms became the subject of lexicographic study for the first time. In detail is described the structure of the word explanations. During the selection of Ukrainian equivalents to the Polish output, taken into account is the fact that there are phraseological interlanguage homonyms – phraseological units/idioms that sound the same or similar in the two languages but that have different meanings. The dictionary contains an alphabetical register that includes all the components of the expressions/units. Thanks to such referencing, the reader can find the appropriate phrases in a single one word. The article describes the possibilities for the theoretical and applied solutions in the dictionary's composition.

KEYWORDS: dictionary, idiom, phraseology, Polish, Ukrainian

Фразеологічний склад кожної мови відбиває тенденції історико-культурного розвитку народу, його традиції, вірування, національне світобачення. Важливим напрямком зіставного мовознавства є порівняння фразеологізмів різних мов – як споріднених, так і неспоріднених. Основним матеріалом досліджень такого типу мають бути перекладні фразеологічні словники.

У своєму становленні і подальшому розвої польська та українська мови проходили етапи зближення та розходження. Витоки обох мов сягають праіндоевропейського, праслов'янського джерела. Закономірно, що сусідні народи мають чимало спільного у мовно-культурній спадщині, в тому числі у фразеології. Водночас фразеологічний фонд кожної з мов демонструє наявність національно своєрідних одиниць.

На жаль, зіставне вивчення польських та українських фразеологізмів поки що відбувається лише епізодично¹. Головною перешкодою у проведенні такого аналізу була відсутність значного за обсягом перекладного фразеологічного словника. Польськими та українськими мовознавцями до останнього часу були підготовлені три двомовні фразеологічні лексикографічні видання, які з різних причин були обмежені авторами за кількістю представлених фразеологізмів².

У 2022 р. виходить у світ *Великий польсько-український фразеологічний словник* (далі – *Словник*), який включає біля 5000 вихідних польських фразеологізмів, а також їхніх українських еквівалентів³. Це перше лексикографічне видання польсько-української фразеології такого обсягу.

Перед авторкою у процесі написання *Словника* повстала низка складних теоретичних і прикладних задач, зокрема, збір вихідних фразеологічних одиниць, уточнення їхнього значення, встановлення фразеологічних синонімів, виявлення варіантних компонентів фразеологізмів, добір українського еквівалента (еквівалентів)⁴.

Першочерговим завданням стало визначення фразеологізму як одиниці словника. У лексикографічній практиці склалося різне розуміння фразеологічного звороту. Скажімо, до згаданого *Короткого українсько-польського словника усталених виразів: еквіваленти слова, фразеологізми, прислів'я та приказки*, як свідчить назва видання, увійшли сталі одиниці різного плану. У польській *Великий словник фразеологізмів з прислів'ями ПВН* включені такі сполучення, як *capia broda, orli nos, stary znajomy, ryby biorą* і под. Подібні одиниці вважаємо не

¹ Див., напр.: А. Кравчук, *Антична й біблійна ономастична фразеологія польської та української мов: контрастивний аспект*, „Slavia Orientalis” 1999, t. XLVIII, nr 2, с. 239-253; Н.Б. Дем'яненко, *Семантична структура фразеологізмів з компонентом «птаха» у польській, українській і російській мовах*, «Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур» 2010, № 12, с. 50-54; І. Кононенко, *Українська та польська мови: контрастивне дослідження*. I. Kononenko, *Język ukraiński i polski: studium kontrastywne*, Warszawa 2012, с. 289-351.

² А. Piasecka, I. Tulina-Biumental, *Polsko-ukraiński słownik frazeologiczny*, Łódź 2016; Т. Космеда, О. Гоменюк, Т. Осіпова, *Короткий українсько-польський словник усталених виразів: еквіваленти слова, фразеологізми, прислів'я та приказки*, Дрогобич 2017; R. Tymoshuk, W. Sosnowski, M. Jaskot, Y. Ganoshenko, *Leksykon aktywnej frazeologii polskiej i ukraińskiej*, Warszawa 2018.

³ І. Кононенко, *Wielki polsko-ukraiński słownik frazeologiczny*, Warszawa 2022 (w druku).

⁴ У статті частково використані частини згаданого *Словника*, зокрема, *Przedmowa / Передмова, Budowa artykułu hasłowego / Будова словникової статті, Budowa Indeksu / Будова Реєстру, Skróty / Умовні скорочення, Indeks / Реєстр*, а також словникові статті, присвячені окремим фразеологізмам.

фразеологізмами, а словами у переносному значенні у їхньому синтагматичному оточенні. У підготовленому *Словнику* до реєстрових (вихідних польських) фразеологізмів не належать прислів'я, складені терміни, а також словосполучення, у яких один з компонентів вжитий у переносному значенні, а другий зберігає свою первинну лексичну семантику.

Фразеологізмом (фразеологічним зворотом, фразеологічною одиницею) вважаємо лексико-граматичну єдність двох і більше компонентів, яка має семантичну цілісність і синтаксичну неподільність. Фразеологічні звороти не створюються у процесі мовлення, а відтворюються як готові формули. При цьому фразеологічні одиниці мають постійний основний склад, а також варіанти, які полягають у можливості заміності (часом – факультативності) окремих компонентів. Як правило, фразеологізми утворюються внаслідок метафоричного переосмислення вільних словосполучень. Саме такі звороти (ідіоми) складають основу *Словника* (напр., *mol książkowy*). До складу реєстрових одиниць *Словника* включено також стійкі порівняння (напр., *śmiać się jak głupi do sera*) та поширені безобразні звороти (*dwadzieścia cztery godziny na dobę* та ін.).

У *Словнику* зафіксовано передусім ті фразеологізми, що входять в активний фонд сучасних польської та української мов. Водночас одним із завдань представлено лексикографічного видання вважаємо популяризацію національних фразеологічних зворотів, тому до *Словника* включено також фразеологізми, що останнім часом вживаються менш частотно, проте не належать до складу архаїчних або діалектних. Звороти, які мають обмежений діапазон використання у сучасних мовах, мають відповідні позначки.

Як відомо, у фразеологізмах особливо яскраво відображається національна картина світу, тому важливим критерієм входження польських і українських зворотів до *Словника* стало відображення ними культурного коду, етновідомості кожного з народів, пор.: *krakowskim targiem, wyjść jak Zabłocki na mydle, od Sasa do lasa; стати на рушник, піднести гарбуза, скочити в гречку*.

Основним матеріалом *Великого польсько-українського фразеологічного словника* слугували словники різного типу⁵, національні корпуси польської та української мов⁶, приклади використання зворотів у художньому мовленні, масмедіа, в інтернет-сфері.

Значна частина як польських, так і українських фразеологізмів вперше стала предметом лексикографічного опрацювання – як одномовного, так і двомовного. Скажімо, до цього часу в паперових і електронних словниках не були зафіксовані звороти: *ubrać się jak mrówka na święto lasu, Kasanowa mlecznych barów, upaść jak*

⁵ Див., напр.: *Фразеологічний словник української мови*, уклад. В. Білоноженко та ін., т. 1-2, Київ 1993; *Словник фразеологізмів української мови*, відп. ред. В.О. Винник, Київ 2003; S. Wąba, J. Liberek, *Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2002; *Wielki słownik frazeologiczny z przysłowiami PWN*, Warszawa 2005.

⁶ *Корпус текстів української мови*, [y:] <http://www.mova.info>; *Narodowy Korpus Języka Polskiego*, [w:] <http://nkjp.pl>.

dlugi, gadać bez sensu jak goryl zza kredensu, mieć klatę jak szczur czolo, zakrecony jak ruski termos (sloik); поєднати приємне з корисним, Богу духа винен, на всю потужність, розмінна монета, лукулів бенкет, напиватися як свиня та ін. Включенню зворотів у *Словник* передувала перевірка їхнього вживання і семантики в корпусах національних мов, у художніх та публіцистичних творах, у контенті. При відборі фразеологізмів враховувалася частотність вживання фразеологічного звороту, його варіантів, найбільш поширений порядок розташування компонентів фразеологізму.

У межах словникової статті міститься:

- 1) польське заголовне слово,
- 2) польський реєстровий фразеологізм, його синонімічні звороти,
- 3) значення реєстрового фразеологізму, його синонімів,
- 4) еквівалент (еквіваленти) польського фразеологізму українською мовою.

У лексикографічній практиці реалізовано різні принципи виділення вокабули – заголовного (опорного) слова фразеологізму. Наприклад, у *Словнику фразеологізмів української мови* опорні слова «подаються в алфавітному порядку в межах кожної літери не у вихідних формах, а в тих, у яких вони вживаються у фразеологічних одиницях як їх компоненти»⁷, при цьому опорне слово є граматично головним (напр., *ВАЛЯЄТЬСЯ* для *на дорозі не валяється*). У *Великому фразеологічному словнику ПВН з прислів'ями* принцип вибору заголовного слова у передмові не пояснюється. Скажімо, вокабулою звороту *inna inszość* є *inna*, вокабулою *leżeć krzyżem* – *krzyż*, вокабулою *coś leży komuś na sercu* – *leżeć*. У *двомовному Англо-українському фразеологічному словнику* К. Баранцева⁸ опорні слова не виділено, а фразеологічні звороти розміщено в алфавітному порядку, починаючи від першого слова.

У *Великому польсько-українському фразеологічному словнику* на початку словникової статті подається заголовне слово – перший іменник, який зустрічається у реєстровому фразеологізмі. Такий принцип вважаємо найбільш зручним для користувачів, напр.:

БАВКА

pot. na dwoje babka wróżyła

„o sytuacji, której rozwiązania nie można przewidzieć, która może się rozwinąć w dwóch różnych kierunkach” –

баба надвоє ворожила (гадала); казала Настя, як удасться.

При цьому саме іменники здебільшого становлять образну основу фразеологізму. Якщо іменник у звороті відсутній, заголовним словом стає перша іменна частина мови, яка входить до складу звороту, – прикметник, займенник, числівник, прислівник, напр.: *PRZYJEMNY* – *łączyć przyjemne z korzystnym*; *SIEBIE* – *wyść z siebie (i stanąć obok)*; *DWOJE* – *pracować (robić) we dwoje*; *NAPRZÓD* – *wybiegać naprzód*.

⁷ *Словник фразеологізмів української мови...*, с. 10.

⁸ К. Баранцев, *Англо-український фразеологічний словник*, Київ 2005.

Заголовним словом усталеного порівняння виступає його компаративна частина – базовий лексичний компонент. Як правило, це субстантив. У склад таких зворотів входить також т.зв. фразеологічне оточення, напр.: КОТ – *biegać (latać) jak kot z pęcherzem*; PAW – *dumny jak paw*.

За відсутності у фразеологічному звороті іменної частини мови заголовним словом є дієслово або дієприкметник, напр.: GRAC – *coś (komuś) (tu) nie gra*; WYPISAĆ – *wypisz, wymaluj*; ODTRĄBIONO – *zrobić coś na odtrąbiono*.

Заголовне слово оформляється у вихідній формі, напр.: ŁATKA – *przypiąć (przyczepić) komuś latkę (latę)*. Вокабули у *Словнику* розміщені в алфавітному порядку.

Реєстрові фразеологізми зі спільним заголовним словом групуються під ним за алфавітом повнозначних слів – компонентів фразеологічної одиниці. Кожен такий фразеологічний зворот має відповідну цифрову позначку, напр.:

AS

1. as atutowy

„o osobie, której udział w czymś daje gwarancję sukcesu” –
 центральна фігура.

2. mieć asa w rękawie

„ukrywać jakiś ważny argument, którego w razie potrzeby można użyć” –
 мати козир (у руках).

3. wyciągnąć asa z rękawa

„posłużyć się jakimś ważnym, dotąd nie ujawnionym argumentem” –
 викинути (в'тягнути) козиря.

Реєстрові фразеологічні одиниці подаються у вихідній формі. Якщо вихідний фразеологізм має незмінну форму, він фіксується у *Словнику* у цій формі, напр.: OBEJRZEĆ SIĘ – *ani się obejrzał(a)*.

При укладанні *Словника* не можна не враховувати, що фразеологізми кожної мови складають системну організацію, отже існують не ізольовано, а входять у семантичні ряди, що побудовані на різних засадах. У польській та українській мовах широко розвинута фразеологічна синонімія⁹. Словникова стаття включає ті синонімічні фразеологізми, які у своєму складі містять заголовні слова. За наявності синонімічних зворотів першим розміщений найбільш активний у вживанні зворот, напр.: KASZA – *nie dać sobie w kaszę dmuchać; nie dać się zjeść w kaszy*.

Первинна усномовленнева природа фразеологічних зворотів спричинила можливу варіантність частини компонентів звороту¹⁰. На появу варіантів впливає також походження фразеологічних одиниць. Запозичені звороти у процесі освоєння можуть отримувати різні варіанти калькування, напр.: *Judaszowe (juda-*

⁹ Поп.: А.М. Lewicki, А. Pajdzińska, В. Rejaka, *Z zagadnień frazeologii. Problemy leksykograficzne*, Warszawa 1987; М. П. Коломієць, Є.С. Регушевський, *Словник фразеологічних синонімів*, Київ 1988.

¹⁰ *Stalność i zmienność związków frazeologicznych*, pod red. А.М. Lewickiego, Lublin 1982; В.Д. Ужченко, Д.В. Ужченко, *Фразеологія сучасної української мови*, Київ 2007, с. 22.

szowskie) srebrniki; pięta achillesowa (Achillesa). Як зазначалося, у *Словнику* відображено фонетичні, лексичні та граматичні варіанти компонентів фразеологізмів. Першим у послідовності подано найуживаніший варіант (інваріантний компонент), напр.: MYSZ – *biedny (ubogi) jak mysz kościelna*.

За умови вживання у вихідній – польській – мові видової пари дієслівних фразеологізмів у *Словнику* подаються обидва компоненти такої пари. Якщо одна з видових форм переважає у використанні, вона дається першою, напр.: *robić się / zrobić się na bóstwo; zyskać / zyskiwać na czasie*. Якщо фразеологічний зворот вживається переважно в одній видовій формі, подається саме вона, напр.: *poti-nąc coś milczeniem*. В окремих випадках у реєстрі звороти включено особові форми дієслова, напр.: *niech się ktoś (z czymś), niech się coś schowa*.

У випадку стилістичного забарвлення польського звороту словникова стаття отримує стилістичну позначку. Стилістичні позначки вказують на належність звороту до того чи іншого мовного стилю, експресивне забарвлення, історично-часові параметри, сферу вживання, частотність використання, напр.: *pot. dać / zadać komuś bobu (pieprzu)*. Крім того, позначки можуть свідчити про обмежене вживання звороту, напр.: *książk. pod dobrymi (złymi) auspicjami*.

Після польського фразеологізму у *Словнику* подається значення (тлумачення) цього звороту, а також синонімів звороту, що входять у реєстрову статтю, напр.:

BE

pot. ani be, ani me (ani kukuryku); ni be, ni me

„ani słowa, nic (nie mówić)” –

ні (áні) бе ні (áні) ме (ні кукуріку); áні бе áні ме.

CZARNO

czarno na białym

a) „na piśmie, w druku” –

чóрним по білому;

b) „niezbicie, niewątpliwie, oczywiście” –

чóрним по білому.

Семантику багатьох польських і українських фразеологізмів було уточнено відповідно до корпусних і контентних даних. Наприклад, у *Словнику фразеологізмів української мови* не були зафіксовані значення зворотів *відкрити рота* – «здивуватися», *звалити когось з ніг* – «справити на когось велике враження», однак у Корпусі текстів української мови та в інтернет-сфері фразеологічні одиниці вжито у таких значеннях і це відповідно відображено у *Словнику*. Значення вихідного звороту у *Словнику* подане в лапках, що стало традицією як польської, так й української фразеографії¹¹.

Після тлумачення польського фразеологізму у *Словнику* подається український еквівалент (корелят) звороту. Український еквівалент має бути максимально наближений до вихідного польського звороту за своїми семантико-стилістич-

¹¹ Пор.: *Фразеологічний словник української мови...; Словник фразеологізмів української мови...; S. Bąba, J. Liberek; Wielki słownik frazeologiczny z przysłowiami PWN...*

ними показниками. Крім того, добір українського корелята здійснюється з урахуванням частотності вживання фразеологізму. Наприклад, у *Фразеологічному словнику української мови* зафіксовано зворот *темний як табака в розі*¹². Цей фразеологізм зустрічається також у *Словнику української мови: в 11 тт.*¹³. При цьому в обох лексикографічних джерелах подано один приклад вживання цієї фразеологічної одиниці – цитата з М. Коцюбинського: *...Що мені рідний батько? – пустив на світ темного, як табака в розі, та і звікуй отак...* В *Корпусі текстів української мови* також є цей приклад, однак інші використання звороту відсутні. Отже, можна зробити висновок про те, що застосування М. Коцюбинським сполучення *темний як табака у розі* є епізодичним, оказіональним вживанням і його не можна вважати загальноживаним українським фразеологізмом. Очевидно, у М. Коцюбинського це калька з польської мови. У польській мові зворот *ciemny (głupi) jak tabaka (w rogu)* використовується від XVII ст. і пов'язаний з колишньою традицією нюхати тютюн, який нерідко зберігався у табакерці, що була зроблена з рогу тварини¹⁴. Таким чином, при доборі еквівалента до звороту *ciemny (głupi) jak tabaka (w rogu)* у *Словнику* вжиті узуальні українські звороти *дурний як колода (як ступа)*. Враховано, що у польському компаративному фразеологізмі здійснюється порівняння з неживим предметом, тому в даному випадку відкинуто можливість використання як корелятив компаративів *дурний як баран (як вівця, як цап, як козел, як осел, як теля)* (їх вжито при доборі аналогів до вихідної одиниці *głupi jak baran (jak koza, jak cap, jak osioł, jak kot, jak gęś)*).

Серед фразеологічних зворотів польської та української мов зустрічається чимало т.зв. «фальшивих друзів перекладача» – міжмовних омонімів. Такі фразеологізми мають у двох мовах подібне звучання, здебільшого – одне походження, однак у процесі історичного розвитку вони повністю або частково розійшлися між собою за семантикою, тому таким зворотам у *Словнику* приділялася особлива увага. Основна частина фразеологічних міжмовних омонімів була включена свого часу в *Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів*¹⁵, у *Словнику* їхній корпус розширено. Наприклад, у польській і українській мовах існують звороти *alfa i omega* і *альфа і омега*. Незважаючи на одне походження і зовнішню подібність, ці фразеологізми в обох мовах частково розходяться за своєю семантикою, що відображено у *Словнику*:

ALFA

książk. **alfa i omega**

а) „początek i koniec” –
 альфа й омега;

¹² *Фразеологічний словник української мови*, т. 2, Київ 1993, с. 874.

¹³ *Словник української мови: в 11 тт.*, т. 10, Київ 1979, с. 8.

¹⁴ *obsyzykypolski.pl* (21.12.2021).

¹⁵ І. Кононенко, О. Співак, *Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів*, Київ 2008.

b) „o człowieku, który dużo wie i jest niekwestionowanym autorytetem w jakichś sprawach” –

великий авторитет в чомусь.

Особливі труднощі в доборі українських еквівалентів справляють ті польські фразеологічні звороти, які відбивають історичні події, етнографічні традиції, особливості побуту, звичаїв і вірувань. В більшості випадків семантика таких фразеологічних зворотів дає можливість перекласти їх за допомогою українських ідіом, хоча національний колорит певною мірою втрачається, пор., напр.: *wpaść jak śliwka w kompot // wpaści (uskochiti) (у біду, в лихо) як курка в борщ; skreć (złam) kark // ni puchu ni pera; ni pip'ya ni luskę*.

Водночас низка своєрідних для польської картини світу фразеологізмів не має повного аналога в українській мові. В таких випадках перед корелятом ставиться позначка ~, напр.:

JĘZYCZEK

języczek u wagi

„czynnik przeważający, rozstrzygający w jakiejś sprawie” –

~ вирішальна роль.

У випадку відсутності в українській мові відповідного фразеологізму як еквівалент подається слово або стале словосполучення, в окремих випадках – прислів'я, що має позначку *присл.*, напр.:

ANGLIK

Anglik (Francuz) z Kołomyi

„Polak, który udaje Anglika (Francuza, cudzoziemcę)” –

~ псевдоанглієць (псевдофранцуз); самозванець.

Еквівалентами польського фразеологізму можуть слугувати українські фразеологічні синоніми. Порядок зворотів, що входять у фразеологічний синонімічний ряд, визначено частотністю уживання фразеологізмів в українській мові та наближеністю значення зворотів до польської реєстрової одиниці, напр.: *nabić / nabić kogoś w butelkę // лишати (залишити) / лишити (залишати) в дурнях; пошити в дурні*.

Якщо український еквівалент польського фразеологізму має варіантні компоненти, на початку подається найбільш уживаний з варіантів, напр.: *za (czasów) króla Świeczka (Piasta) // за царя Гороха (Панька, Тимка, Хмеля); за царя Панька (Тимка, Томка), як земля була тонка; dolać oliwy do ognia // підлити (долити) масла (олії) у вогонь (до вогню)*.

Порядок українських видових одиниць у дієслівних зворотах відповідає порядку вихідних польських дієслів. Якщо в польській мові до складу фразеологізму входять обидва компоненти видової пари, а в українській тільки одне дієслово, це відображено у словниковій статті.

У випадку стилістичного розходження вихідного (польського) фразеологізму і його українського еквівалента при українському фразеологізмі подається стилістична позначка, напр.: **pot.** *ktoś (jest) na bani (na bańce, na syku, na gazie, pod gazet, na rauszu, pod dobrą datą) // жарт.* *бути під мухою (під газом, під градусом, під хмельком)*.

Словник включає елементи (переважно займенники), що демонструють сполучуваність звороту. Такі граматичні ремарки можуть вказувати на зближення або розходження синтагматичної поведінки фразеологізму у кожній з мов, напр.: *wszędzie kogoś pełno* // *хтось* як живе срібло; *czyjeś (jest) na wierzchu* // *чиясь (моя, наша, ваша)* взяла.

Наголос у польській частині словникової статті не позначається, оскільки він, як відомо, сталий – другий від кінця у слові. Наголос у польському звороті позначено в одному випадку, який становить виняткове відходження від акцентологічної традиції: *na hurá*. Компоненти українського звороту мають зазначений наголос, що допоможе читачеві в усній вимові звороту, напр.:

BIGOS

pot. narobić bigosu

„sprawić kłopot, narobić zamieszania” –

заварити кашу (півно); наламати (нарубати) дров.

Наприкінці *Словника* розміщено *Реєстр*, у якому відображено кожен повнозначний компонент вихідного польського фразеологізму з відсиланням до реєстрової фразеологічної одиниці. Такі компоненти подано в *Реєстрі* у тій формі, у якій слово вжите у фразеологізмі. Зазначені компоненти розміщено у *Реєстрі* в алфавітному порядку. Після компонента міститься відсилка до відповідного фразеологічного звороту, потім великими літерами подано заголовне слово словникової статті. Якщо фразеологізм має порядковий номер, відсилання до нього в *Реєстрі* подано з номером звороту, напр.:

poszło

coś idzie (poszło) pod (licytacyjny) młotek – MŁOTEK

coś idzie (poszło, układa się) po czyjejs myśli – MYŚL 6

coś komuś idzie / poszło jak po maśle (jak z płatka, jak po mydle) – MASŁO 1

coś poszło komuś w pięty – PIĘTA 1

coś poszło z dymem – DYM 2.

Великий польсько-український фразеологічний словник призначений широкому колу користувачів – учням, студентам, слухачам курсів іноземних мов, викладачам, науковцям, перекладачам. Матеріал *Словника* дає можливість дослідникам простежити закономірності типологічної організації фразеології двох мов, наявність питомих зворотів, шляхи запозичень, виявити універсальні та своєрідні риси польських і українських фразеологічних одиниць. *Словник* може бути використаний у практиці методики викладання польської та української мов як іноземних, у подальшому розвитку одномовної та двомовної фразеографії.

References

- Barantsev K., *Anhlo-ukrayins'kyi frazeolohichnyy slovnyk*, Kyiv 2005.
 Bąba S., Liberek J., *Słownik frazeologiczny współczesnej polszczyzny*, Warszawa 2002.
 Dem'yanenko N.B., *Semantyczna struktura frazeolohizmiv z komponentom «ptakh» u pol's'kyi, ukrayins'kyi i rosijys'kyi movakh*, «Komparatyvni doslidzhennya slov'yans'kykh mov i literatur» 2010, № 12.

- Frazeologichnyy slovnyk ukrayins'koyi movy*, t. 1-2, uklad. V. Bilonozhenko ta in., Kyiv 1993.
- Kolomijets' M.P., Rehushevs'kyu Ye.S., *Slovnyk frazeologichnykh synonymiv*, Kyiv 1988.
- Kononenko I., Spivak O., *Ukrayins'ko-pol's'kyy slovnyk mizhmovnykh otonimiv i paronimiv*, Kyiv 2008.
- Kononenko I., *Wielki polsko-ukraiński słownik frazeologiczny*, Warszawa 2022 (w druku).
- Kononenko I., *Ukrayins'ka ta pol's'ka movy: kontrastyvne doslidzhennya*. Kononenko I., *Język ukraiński i polski: studium kontrastywne*, Warszawa 2012.
- Korpus tekstiv ukrayins'koyi movy*, [u:] <http://www.mova.info>.
- Kosmeda T., Gomenyuk O., Osipova T., *Korotkyi ukrains'ko-pol's'kyy slovnyk ustalenykh vyraziv: ekvivalenty slova, frazeologizmy, prysliv'ya ta prykazky*, Drohobych 2017.
- Kravchuk A., *Antychna i bibliyna onomastychna frazeologiya pol's'koyi ta ukrayins'koyi mov: kontrastyvnyy aspekt*, „Slavia Orientalis” 1999, t. XLVIII, nr 2.
- Lewicki A.M., Pajdzińska A., Rejakowa B., *Z zagadnień frazeologii. Problemy leksykograficzne*, Warszawa 1987.
- Narodowy Korpus Języka Polskiego*, [w:] <http://nkjp.pl>.
- obcyjezykpolski.pl*.
- Piasecka A., Tulina-Biumental I., *Polsko-ukraiński słownik frazeologiczny*, Łódź 2016.
- Slovnyk frazeologizmiv ukrayins'koyi movy*, vidp. red. V.O. Vynnyk, Kyiv 2003.
- Slovnyk ukrayins'koyi movy: v 11 tt.*, t. 10, Kyiv 1979.
- Stalość i zmienność związków frazeologicznych*, pod red. A.M. Lewickiego, Lublin 1982.
- Tymoshuk R., Sosnowski W., Jaskot M., Ganoshenko Y., *Leksykon aktywnej frazeologii polskiej i ukraińskiej*, Warszawa 2018.
- Uzhchenko V.D., Uzhchenko D.V., *Frazeolohiya suchasnoyi ukrayins'koyi movy*, Kyiv 2007.
- Wielki słownik frazeologiczny z przysłowiami PWN*, Warszawa 2005.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Ірина Кононенко (Iryna Kononenko) – доктор філологічних наук, професор Варшавського університету (кафедра україністики). **Вибрані праці:** *Прикметник у слов'янських мовах*, Київ: Видавництво Київського університету 2009; *Українська та польська мови: контрастивне дослідження*, I. Kononenko, *Język ukraiński i polski: studium kontrastywne*, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego 2012; *Типология главных членов предложения в славянских языках*, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego 2020; I. Kononenko, O. Spivak, *Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів*, за наук. ред. I. Кононенко, Київ: Вища школа 2008; I. Kononenko, I. Mytnik, E. Wasiak, *Słownik tematyczny polsko-ukraiński*, Warszawa: PWN 2010.

ORCID: 0000-0002-7637-3271

Email: ikononenko@uw.edu.pl